

Martina SCHWUBOVÁ: *Punková subkultura v Písku. „Průzkum společnosti v období normalizace – 80. let 20. století. Biografická vyprávění příslušníků mládeže zaměřených na punkovou scénu.“* Praha: FHS UK 2010, 57 s. + přílohy.

Předmětem bakalářské práce Martiny Schwubové byla punková subkultura v Československu v 80. letech 20. století v reflexi vybraných píseckých stoupců punku. Teoreticky se autorka opřela o vybrané tituly věnující se alternativní kultuře ve sledovaném období (Alan 2001, Vaněk 2002) resp. problematice subkultur / městských kmenů obecně (Hedbidge 1985, Fournier 1999) a dále pak o výběr literatury vztahující se k normalizačnímu Československu. Metodologicky se autorka hlásí k Oral History a v názvu práce přímo k biografickým vyprávěním. Autorka svoji práci člení do šesti oddílů. Po úvodním vymezení tématu práce se věnuje použité metodě a reflexi vlastního výzkumu, dále vymezení punkové subkultury a jejímu zasazení do kontextu normalizačního Československa. Nakonec se autorka na 15 stránkách zabývá punkovou subkulturou v samotném Písku a v závěru se pozastavuje nad výzkumnými otázkami a načrtává současný život svých narátorů.

Bakalářská práce Martiny Schwubové má své nesporné klady – vyzdvihla bych především data, jež se jí podařilo sebrat a jež jsou prezentována v citacích z rozhovorů (škoda, že autorka nepřiložila k práci úplné transkripty provedených rozhovorů). Zároveň však předložená bakalářská práce, bohužel, trpí i řadou nedostatků; na ty nejvýraznější se z pozice oponenta zaměřím.

Za klíčovou považuji nedostatečnou znalost odborné literatury, jež se problematikou punku zabývá. Netvrdím, že takové literatury je přehršel, ale alespoň základní tituly typu McNeil – McCain 1999 a Leblanc 1999 či kvalifikační práce na téma punku již obhájené (během pěti minut jsem našla v jen Masarykově knihovně společenských věd v Jinonicích dostupné práce Nováková 2003, Klozarová 2004, Dvořák 2006, Dvořák 2009) by autorce bezpochyby pomohly. Sama autorka uvádí, že „*již daný rozsah bakalářské práce neumožňuje zpracovat danou problematiku vyčerpávajícím způsobem a některá témata /.../ pouze zmínila či pominula*“ (s. 2). Důkladnější studium literatury by jí ovšem jednak umožnilo některá témata s odkazem na literaturu pouze stručně shrnout a neobjevovat již objevené, ale především přesněji formulovat výzkumný problém a výzkumné otázky a jejich řešení se držet v celé bakalářské práci. Z textu práce je totiž zřetelné, že autorku nejvíce zaujala otázka vzájemného vztahu punkerů a komunistického režimu, resp. zacházení komunistické nomenklatury na různých úrovních s punkem a punkery jako takovými. Toto bezpochyby velmi zajímavé a dosud nepříliš zpracované téma, k němuž autorka vyhledala i řadu podnětných pramenů, však nijak nesouvisí s titulem práce *Punková subkultura v Písku*, pod nímž bych očekávala důsledné zaměření na specifika vybrané lokality a třeba na sociální sítě s punkovou subkulturou v lokalitě spojené. Podtitul práce */.../ Biografická vyprávění /.../* pak zase implikuje rekonstrukci biografii vybraných píseckých punkerů. Ani o to se však autorka nepokusila – přinejmenším výrazně postrádám sociodemografické profily narátorů. Pokud jsou totiž data z rozhovorů používána bez ohledu na osobnost narátora a kontext jeho životního příběhu, postrádají např. v závěru uvedené výpovědi o současném životě narátorů jakýkoli smysl. Příčinou této absence ovšem evidentně není snaha o etiku vědecké práce – na s. 4 jsou uvedena plná jména narátorů včetně roků jejich narození.

Vlastní text bakalářské práce je tak směsicí útržků citací a parafrází různorodých zdrojů a jejich interpretací, u nichž čtenář někdy marně pátrá, proč a jak se vlastně v práci ocitly. Namátkou: samotný punk je autorkou definován pomocí slovníkové definice převzaté z Vaňka (2002), aniž by bylo specifikováno pojetí autorky (s. 5). Kombinace konceptu subkultury (Hedbidge 1985) a městských kmenů (Fournier 1999) je poněkud zmatečná, protože tyto koncepty odpovídají době svého vzniku a do jisté míry stojí v opozici, což autorka nereflektuje. Kapitoly věnované historii punku na domácí i světové scéně jsou plytké, obsahují nepřesnosti (např. vzhled punkerů), chyby („*Do yourself*“ /s. 21, 25 aj./ ve skutečnosti zní *Do it yourself*, používá se zkrácené DIY), zavádějící tvrzení (např. o skinheads – s. 23n). Podobně je tomu v pasážích, zabývajících se normalizačním Československem, v nichž jsou parafráze odborné literatury dokládány citacemi z rozhovorů, místo

toho, aby autorka naopak svůj pramenný materiál za pomoci odborné literatury interpretovala. Podobně autorka zachází s dobovým tiskem, který používá jako objektivní zdroj k popisu dobové reality (viz s. 44). Vlastní obraz společnosti v dané době, jež autorka předkládá, se mi také jeví poněkud zjednodušený. Např.: „Aby se lidé vůbec nějaká objektivní informace dozvěděli sledovali zahraniční rozhlas a televizi.“ (s. 10), „Lidé měli dostatek peněz, ale nebylo za co je utratit.“ (ibid.), „/režim – pozn. H.N./ přestával plnit základní podmínku „společenské smlouvy.“ Ta se ustavila počátkem sedmdesátých let. Lidé tehdy změnili hodnotový žebříček, přestali se zajímat o občanskou společnost, stali se pasivními občany. Lidská práva vyměnili za materiální jistoty. Vládnoucí skupina zajistila lidem životní standard.“ (s. 12), „Lidé pochopili, že si musí pomoci sami. Nespokojenost a požadavky začali projevovat veřejně. Masověji se navštěvovaly demonstrace, a velmi rozšířené byly petice, žádosti a dopisy adresované státním a stranickým orgánům. Jednou ze systematicky šířených petic bylo v roce 1989 i Několik vět.“ (s. 47). Zdá se, že za normalizace žily v Československu tři skupiny obyvatel: vládnoucí skupina, nudící se mládež a jakási jednolitá masa „lidí“, která měla bezproblémový přístup k zahraničním médiím a spoustu peněz, jež investovala zejména do chat a chalup. V roce 1989 tito „lidé“ hromadně proželi, zatímco mládež se odreažovala v hnutích (viz např. s. 18).

Podobně mám problém s interpretacemi pramenného materiálu. Např. text skupiny Telex „U řeznictví velká fronta. Kýho d'asa! / Spousta lidí tady čeká na kus masa“ (s. 10) přeci není o zásobování, v citaci RH na s. 49 jsou jiné významy než „Nové možnosti lidí rozdělily a každý šel dál svou cestou.“ (ibid.) aj. U obhajoby pak prosím o vysvětlení následujících tvrzení: „Hnutí /hardcore – pozn. H.N./ bylo založeno na kontaktu a přenosu energie mezi kapelou a fanoušky. Hudebníci se často angažovali v různých aktivitách jako například za práva zvířat, proti trestu smrti, či válce. V textech reagovali na hrůzu ze smrti i z bytí jako takového, nejistotu z budoucí existence. Hardcore se nejen hraje, ale i žije. Hardcoristi nepili alkohol, často ani kávu, nejedli maso“ (s. 23); „V Písku fungovala parta poslouchající punk velmi záhy, už v r. 1977. Zpočátku poslouchali pouze pořad Větrník, kde získali prvotní informace.“ (s. 36); „Poslední citace z tajného spisu dokládá, že punkerů, kteří to o sobě ani nevěděli, bylo tehdy v naší společnosti daleko více“ (s. 41).

Všechny výše uvedené charakteristiky práce, tedy zajímavý pramenný materiál, jeho místy zkreslené interpretace, nejistá znalost kontextu, zhusta nepatřičná generalizace a nedostatek disciplíny pak vrcholí v Závěru (s. 50-54), jehož rozbor by vydal na samostatnou studii. Snad bych tedy jen autorku upozornila, že *Klub Johna Lennona* nese název Mírový a že termín *společensko-sociální* neexistuje.

Z formálního hlediska se nelze nepozastavit nad zoufalou úrovní gramatiky a stylistiky (výše uvedené citace jsou doslovné, nemohu si však odpustit ještě poslední úryvek: „Co to byl ten pohovor operativy? Šlo o to, že Veřejná Bezpečnost se nestarala pouze o bezpečí veřejnosti, ale i o veřejnou kázeň, a o to, aby živly nepřátelské československému zřízení, představované stranou, nenabili vrchu.“ /s. 38/). Seznam literatury čítá 21 titulů, z nichž se ovšem se čtyřmi v textu nepracuje vůbec (Hendl 2005, Otáhal 2002, Tůma – Vilímek 2008 /editory autorka neuvádí/, Vaněk 2006) a dva jsou pouze jmenovány ve výčtu inspirací na s. 2 (Machovec 2008 /opět citováno bez jména editora/, Lindaur – Konrád 2001). Mezi odbornou, popularizační a pramennou literaturou autorka nerozlišuje. Odkazy na internetové zdroje jsou neúplné. Obrazová příloha je pouze ilustrativní a postrádá veškeré formální náležitosti.

Závěrem. Nemohu říci, že by mě bakalářská práce Martiny Schwubové nezklamala. Ovšem nechtěla bych ani autorce upřít, že se nesnažila a že práci nevěnovala dostatek času. Zpracovat problematiku punku tak komplexně, jak se o to autorka pokusila, opravdu není lehké a vyžaduje to rozsáhlé znalosti mnoha témat a oborů. Proto věřím, že práce na výsledném textu musela být náročná, stejně jako oceňuji shromáždění vlastního pramenného materiálu. Bakalářkou práci Martiny Schwubové proto doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit jako dobrou.